

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popliti

JUGOSLAV

Plačano do

Ljubljana knjižnica

Ljubljana.

Uredništvo:

Telefon 380

Telefon 44

je vračajo.

riloži znamko

za odgovor.

Seja narodne skupščine.

INDUSTRIJSKI SKLAD. — BODOČE VOLITVE IN HRV. VPRAŠANJE. — JUGOSLOVANSKO IDEJO PROPAGIRALA AVSTRIJA PRAVI VLADNI POSLANEC.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Predsednik dr. Ribar odpravlja današnje sejo narodne skupščine ob 10. uri in pol dopodne. Kot prvi govornik povzame besedo radikalec Tajsić in napada ministra Trifkovića in dr. Markovića zaradi pravilnika o industrijskem skladu, ki je tako sestavljen, da je ugoden za banke. Potem kritizira poljedelske zadruge in veli, da ostaja zemljoradniška stranka le na papirju. To stranko napada zlasti zaradi tega, ker je glasovala proti ustavi Sodi, da v resnici obstaja hrvatsko vprašanje in očita dr. Trumbiću, da je on mnogo kriv, ker je kot aktivni minister vnesel napačni kurz. Tak politiki bodo odgovorni pred zgodovino. Hrvatsko vprašanje bodo rešile prihodnje volitve. Govornik pravi, da srbska ideja ne stremi za tem, da bi si koga podjarmila, ker se to ni dogajalo niti v predvojni Srbiji, kjer niso poznali strank po plemenu, ampak le skupine, ki so se opredeljevale po političnem stališču. Na Hrvatskem je sedaj ravno nasprotno. Grupacija po plemenih je nastala na Hrvatskem. Kot majhen primer za to navaja, da »Službene Novine« izhajajo en dan v cirilici, drugi dan pa v latinici, in se razpo-

šiljajo v Hrvatske dežele. V Srbiji se nihče ne upira proti temu, da se uradni list tiska tudi v latinici, daš uradni listi v drugih mestih izhajajo le v latinici. Poslanec Tajsić govori potem o prepovedi uvoza luksuznega blaga in se zavzema za to, da se poveča carina za take predmete. Zavzema se tudi za znižanje železnih tarifov in izjavlja končno, da bo glasoval za proračun. — Poslanec Uroš Brkić se pritožuje proti strankarstvu v Vojvodini in govori za kmetijstvo. O slabem stanju, v katerem se nahajajo kmetovalci, razpravlja zelo obširno. — Radikalec Pečanec govori o hrvatski narodni ideji. Razlaga ves zgodovinski razvoj tega vprašanja, in sicer izza zasedbe Bosne in Hercegovine Pravi, da Hrvatje niso imeli nobene narodne ideje, ampak da so bili brezvoljno orodje v rokah avstrijske politike. Polemizira potem s posl. dr. Trumbićem in veli, da ideja ujedinjenja na podlagi jugoslovanskega principa ni izšla iz Hrvatske, ampak da jo je propagirala Avstrija, ki je hotela združiti vse Jugoslovane v okvirju podonavske monarhije. — Seja se nato prekine ob eni uri popoldne.

BIVŠI FIN. MINISTER VEL. JANKOVIĆ NEZADOVOLJEN S FIN. POLITIKO VLADE.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Ob petih popoldne se seja narodne skupščine nadaljuje. Govorita socijalist dr. Milan Sekulić in potem radikalec dr. Velizar Janković, bivši finančni minister in sedanjí podpredsednik finančnega odbora, ki se ne strinja s politiko finančnega ministra, niti z delovanjem večine finančnega odbora. Kritizira finančno politiko vlade in delovanje finančnega odbora. Proračun je nerealen pri izdatkih. Postavlja se na načelo varč-

nosti, ki se pa ne izvaja. Proračun je samo številčen, ne vsebuje pravnih notežja, ki ga ni mogoče doseči brez novih neposrednih davkov. Brez ravnotežja pa ne moremo popraviti valute. Le z notranjim naporom vseh državljanov bomo mogli doseči zupanje v inozemstvo. Kljub vsemu temu pa je tak proračun še vedno boljši kakor nobeden, in boljši kakor provizorij. Zaradi tega bo glasoval za proračun.

Interpelacija radi ljubljanske mestne hranilnice.

PROTI KRŠITELJEM ZAKONOV. — GOROSTASEN SOCIJALNI ŠKANDAL.

Beograd, 8. jul. (Izv.) Poslanica nar. soc. stranke Iv. Deržić in Ant. Brandner sta vložila danes sledečo vprašanje na g. ministra za trgovino in industrijo: »Oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani je s 1. julijem 1922 znižal službene prejemke uradnih uradnikov hranilnice v Ljubljani za 20—100 odstotkov. Službeni prejemki uradnikov so bili od uprave mestne hranilnice v seji 22. marca t. l. določeni in v seji 30. marca t. l. ob občinskega sveta ljubljanskega potrjeni. Proti temu sklepu občinskega sveta ljubljanskega ni bilo nikake pritožbe in je sklep uprave mestne hranilnice postal pravomočen in veljaven. Po razpustu občinskega sveta ljubljanskega in upravnega sveta mestne hranilnice ljubljanske s strani vlade, kateri razpust ni bil zakonit, je vlada naredila drugo nezakonitost, da je uničila pravomočen sklep občinskega sveta ljubljanskega. Po vrh temu je vlada s tem aktom ne-

humano zadela uradništvo mestne hranilnice ljubljanske, katero je s svojim vestnim in poštenim delom ta avtonomen zavod povzdignilo do najzornejšega denarnega zavoda, ne samo v Sloveniji, temveč v celi državi. Poleg nezakonitosti vsebuje ta odlok oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani uprav gorostasen socialni škandal napram stanu, ki je navezan samo na s težkim delom zaslužene fiksne prejemke. Nemoreva predpostavljati, da je oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani izdal ta odlok na podlagi posebnega rešenja ministrstva! Radi tega vprašava gospoda ministra: 1. Ali mu je znan ta protizakonit odlok oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani? 2. Ali je voljan ta odlok kot protizakonit takoj uničiti in proti kršilec zakona in ustave najstrožje postopati? Prosi gospoda ministra za nujen ustmeni odgovor v narodni skupščini.

GRŠKO-BOLGARSKA KONVENCIJA O IZSELJEVANJU.

Beograd, 10. jul. (Izv.) Iz Aten poročajo, da je minister za zunanje posle predložil parlamentu zakonski načrt o grško-bolgarski konvenciji o izseljevanju po mesecu novembru leta 1919.

ITALIJANSKI KREDIT AVSTRIJI.

Rim, 10. julija. (Izv.) Vlada je danes predložila senatu zakonski načrt o kreditu, ki naj se dovoli Avstriji.

SMRTNA OBSODBA VOHUNA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 10. jul. (Izv.) Tukajšnje vojaško sodišče je livšega rezervnega častnika Gabriela Somlyaya obsodilo na smrt na večalihi zaradi vohunstva. Somlyay je priznal, da je tajne listine, ki so jih našli pri njem, in ki se nanašajo na vojaške zadeve, hotel prodati Češko-slovaški. Somlyayja so dne 8. tm. obesili.

ZAKON O ZAŠČITI NEMŠKE REPUBLIKE VELJAVEN 5 LET.

Berlin, 10. jul. (Izv.) Pravni odbor državnega zbora je sprejel zakonski načrt za obrambo republike. Zakon bo veljal pet let. Odbor je odklonil predlog levičarjev, naj se odpravi smrtna kazen, ki jo določa ta zakon. Zaradi tega ostane smrtna kazen.

POGODBA MED AVSTRIJO IN ČEŠKOSLOVAŠKO.

Praga, 10. julija. (Izv.) Senat je danes v prvem in drugem čitanju brez debate sprejel zakonski načrt o pogodbi, ki se je sklenila med Avstrijo in Češkoslovaško in ki se nanaša na preprečenje dvojne obdavčenja.

RAZMEJITEV ŠLEZIJE.

Opole, 10. jul. (Izv.) Včeraj dopoldne je prešla vladna oblast na nemškega zastopnika.

DEMOKRATSKI KANDIDAT ZA NOTRANJE MINISTRSTVO.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Demokratski klub je na svoji današnji večerni seji sklenil, da prevzame dr. Dragutin Pečić resort ministrstva za notranje stvari.

PREDSEDNIK REŠKE KONSTITUANTE DR. ZANELLA V BEOGRADU.

Beograd, 10. jul. (Izv.) Včeraj je posetil predsednik reške konstituyente dr. Zanella ministra dr. Ninčiča in dr. Krstelja. Posetil je tudi tekoni dneva italijanskega poslanika grofa Manzoni. Dr. Zanella zahteva, naj se uredi vprašanje konvencij, ki jih je dr. Krstelj sklenil s italijansko vlado v Rimu. Predsednik reške konstituyente ne vidi nobenih drugih težav pri ureditvi tega vprašanja. Ker pogajanja z Italijo še niso definitivno končana, še ni podal zunanji minister dr. Ninčič svojega ekspozija o zunanji politiki v narodni skupščini. Vendar računajo, da bo te dni obširno govoril o zunanji politiki.

NADALJEVANJE DEBATE O DOLARSKEM POSOJILU.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Danes dopoldne pred sejo Narodne skupščine se je sestel finančni odbor k seji in je nadaljeval debato o ameriškem posojilu. — Dr. Dulić (Jugosl. klub) govori proti izgradbi železnice, ker je to za sedaj predrago. Pravi, da ni potrebno, da se naša država zadolži za 100 milijonov dolarjev pod tako težkimi pogoji, ker trenutno ne potrebujemo tako velike vsote. Poslanec Stanovnik (Jugosl. klub) ima daljši govor, v katerem razlaga, da se je vlada pri posojilu premalo ozirala na Slovenijo. Posl. Gjonović (republikanec) je proti temu, da vsebuje zakon o posojilu obc pogodbi in zahteva, da se vstavi vanj le ena pogodba. O prvem dogovoru se ne ve, s kom je bil pravzaprav sklenjen in kdo je vse v tej družbi, daš finančni minister zatrljuje, da je v tej družbi zastopan Blair. Popravila prometnih sredstev so trenutno predraga, zlasti ako jih moramo plačati z dolarji. Govornik je proti temu, da dobe podjetniki 9 odstotkov dobička, ker je to prevelik odstotek. Končno priznava, da bi izgradba jadranske železnice ugodno vplivala na gospodarski položaj Jugoslavije. Zahteva, naj se natančno pove, katere proge se imajo zgraditi. Govornik bo glasoval proti posojilu. Za njim govori poslanec Nedeljković proti posojilu.

IZGON MADŽARSKIH PODANIKOV.

Beograd, 10. jul. (Izv.) Jugoslovanske oblasti so začele kakor v Beogradu, tako tudi v Vojvodini izganjati madžarske podanike. Ta odredba se mora smatrati kot represalija za šikaniranje našega življa po madžarskih oblastih. Tako je bilo v Novem Sadu izgnanih več tovarniških ravnateljev, ki niso jugoslovanski državljani. Iz Subotice so izgnali na Madžarsko okoli 100 rodbin.

MADŽARSKÉ PREDRZNOSTI.

Budimpešta, 11. julija. (Izv.) V noči od sobote na nedeljo so Srbi v takozvanem trikotu pri Dardi izvlekli iz stanovanj 85 tam stanujočih Madžarov in jih spravili v živinskih vagonih do madžarske meje, kjer so te vozove porinili na madžarsko ozemlje in potem zabarikadirali tračnice. Žrtve tega postopanja so brez izjeme pristojne v jugoslovanske občine. Istočasno so Srbi v okoli Subotice in Novega Sada vrgli 95 Madžarov iz postelj in jih pogнали čez madžarsko mejo. Ministrstvo za zunanje stvari je zaradi tega nečloveškega načina izгона protestiralo.

PRELOŽITEV KONFERENCE O BLIŽNJEM ORIJENTU.

London, 10. julija. (Izv.) Kakor se poroča, je italijanski zunanji minister Schanzer naprosil francoskega ministrskega predsednika Poincarrea, naj bi se preložila konferenca o bližnjem orijentu, ki je sklicana za zadnje dni tega meseca.

RUSKA MONARHISTIČNA PROPAGANDA.

Pariz, 10. julija. (Izv.) Kakor se govori, namerava ruski monarhist Markov, ki je pred par dnevi dospel semkaj, otvoriti v Parizu ruski monarhistični propagandni urad in izdajati nov ruski monarhistični list. Mogoče bo tudi prenesel v Pariz uredništvo lista »Novoje Vremja«.

Hrvatsko vprašanje.

Takozvano hrvatsko vprašanje se nahaja danes na dnevnem redu vseh resno mislečih politikov in rodoljubov Jugoslavije. To vprašanje je postalo s tistim dnem pravzaprav akutno, ko so hrvatski zastopniki zapustili konstituantno in se v znak nesoglasja z Vidovdanske ustavo, ki je centralistična in velikosrbska, odtegnili skupnemu parlamentarnemu delu ter s tem skupnemu političnemu življenju s Srbi in Slovenci.

Poleg tega dejanja parlamentarne obstrukcije, ki pomeni predvsem časovni začetek hrvatskega vprašanja, pa obstoja hrvatsko vprašanje še v posebni obliki. Ta druga oblika hrvatskega vprašanja je tista nezadovoljnost hrvatskih mas in inteligence, ki se je je polastila po nasilnem sprejetju Vidovdanske ustave in za dobo brezobzirnega izvrševanja te Vidovdanske ustave poim rezi, ki je naravno postal protizakonit in nasilen, če se je hotel odbržati na vladnem krmlju. Brez dvoma je ta druga oblika hrvatskega vprašanja opasnejša za državo, kakor pa prva, ki je bolj parlamentarnega značaja in se nanaša na parlamentarno vzdržnost.

Vsled kompaktnega nezadovoljstva hrvatskega razumnštva in prebivalstva z Vidovdanske ustavo, s katero so se udarili temelji jugoslovanske države, je nezadovoljstvo prešlo kratkoma na državno formacijo kot tako, katero se je jelo imenovati nasilno in velerbsko. To nezadovoljstvo z državo se zrcili najboljše pri državljski zavesti in pri izpolnjevanju državljskih dolžnosti. Brez zavestnega soglasja prebivalstva z državo in njeno ureditvijo država ne more priti do normalnega razvoja: država začne hirati na nevarni bolezn. Razdvojenost v državi je njena najopasnejša rana. K slabi ustavi, to se pravi, k ustavi, s katero je nezadovoljno hrvatsko ljudstvo, se je pridružil skrajno škandalozen vladni režim, ki je zagrešil naravnost orijentalne pogreške. Na ta način je opozicija dobila izredno ugodna tla.

Napačno je misliti, da tvori hrvatsko vprašanje le nekaj demagoških oseb, katere naj se enostavno spravi s tega sveta, in da bo na ta način izginilo to vprašanje. Tako uničenje opozicije in njenih voditeljev bi bilo brez predhodnika v politični zgodovini Evrope in bi bilo neizvedljivo. Efekt takega »ozdravljenja« bi bil katastrofalen. Ljudstva bi se oprli brezprimeren fanatizem. Predno bi se poglobil, bi trajalo desetletja. In tudi nasledniki bi bili prav kmalu pri roki. Končno ne smemo prezreti, da pri hrvatskem vprašanju ne gre samo za enostavno nezadovoljstvo z nekaterimi ustavnimi vprašanji, temveč da gre za eksistenčne pogoje uspešnega gospodarskega in kulturnega razvoja, ki je v naši državi mogoče samo na podlagi avtonomistične upravne ureditve. Vidovdanska ustava pa je izrazito centralistična in velikosrbska, kakor je bila izrazito velikosrbska tudi vsa politika vlade od njenega sprejetja dalje.

Hrvatsko vprašanje je odpor proti velikosrbski hegemoniji v jugoslovanski državi. Iz tega obžega in nepremakljivega vidika je smel zaključiti predvčerajšnjim dr. Trumbić v narodni skupščini, da je treba Hrvatom enostavno izpolniti njihovo voljo. Država je od vseh in vseh volja naj se enakomerno upošteva. Vidovdanska ustava pa je bila sprejeta z izrazitim preglasovanjem volje hrvatskega in slovenskega dela našega naroda. Ne glede na to, ali smo en narod ali pa tri izrazite narodne individualnosti, ustave ne bi bili smeli sprejeti z večinskimi parlamentarnimi. Ko so ustanavljali ustavno ureditev naše države, bi bili morali upoštevati voljo vsega prebivalstva, posebno, ako je ta volja grupirana v treh izrazitih skupinah, v slovenski, hrvatski in srbski. V nasprotnem slučaju izgleda, da temelji uporaba večinskega parlamentarizma za sprejetje ustave na pravo zavojevalca. To pravo so žal Srbi in njihovi hlapčevski podrepani v Sloveniji, ki jih je pa k sreči samo dvoje, troje, prečesto povdarjali.

Iz teh vidikov je smešno početje tistih organov, ki hrvatskega vprašanja drugače ne doumejo, kakor da je osebno Radičevu in pa plod njegove strankarske demagogije. Tako demagogijo bi lahko uganjali tudi drugi politiki, ako se je pa oklepa celokupen hrvatski narod raznih strank in političnih prepričanj, je to znamenje, da tiče za demagogijo politični ideal in živo občutene potrebe hrvatskega naroda. Ti ideali in te potrebe so izražene v zahtevi po samoodločevanju, po upoštevanju in enakosti v skupni državi. Take potrebe in taki ideali se tudi prej ali slej, na miren ali nasilen način, uresničijo.

S.K.S. in zgradba slov. železnic.

Beograd, 10. julija. (Izv.) Slovenska samostojna kmetijska stranka ostaja še nadalje pri svojem sklepu, ki ga je objavila na sobotni seji finančnega odbora glede izgradbe železnice v Sloveniji. Po dobljenih informacijah hočejo samostojni kmetje čakati izjave finančnega ministra Kumanudija v finančnem odboru, da vidijo, ali bo sprejel njihove zahteve. Ako pa se to ne zgodi, bodo glasovali proti posojilu in pozvali svojega zastopnika iz vlade. V parlamentarnih krogih sodijo, da bo vlada težko pristala na zahteve slovenske samostojne kmetijske stranke glede

izgradbe železnic v Sloveniji. Določa se, da namerava ministrski predsednik Pašić, ako izstopijo slovenski samostojni kmetje iz vlade, poklical v kabinet socialiste ali pa skupino dr. Korošca v krogih vladnih strank se tudi naglašja, da bo ministrski predsednik Pašić mogel voditi državne posle tudi samo z demokrati, radikali in muslimani. Maglajilčeve skupine. Ako se spor s slovensko samostojno kmetijsko stranko ne bo dal rešiti mirnim putem, bo odstopil tudi jugoslovanski poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak.

Borzna poročila.

Curij, 10. jul. (Izv.) Berlin 0.96, New York 522.75, London 23.24, Pariz 40.65, Milan 22.925, Pariz 11.10, Budimpešta 0.40, Zagreb 1.575, Bukarešta 3.45, Varšava 0.10, Dunaj 0.0225, avstrijske krone 0.025.

Berlin, 10. jul. (Izv.) Dunaj 2.18, Budimpešta 39.20, Milan 2327.05, Praga 1153.55, Pariz 4114.85, London 2347.05, Curij 10.087.35, New York 527.83.

Zagreb, 10. jul. (Izv.) Devize. Dunaj 0.3575—0.375, Berlin 15.50—17.25, Budimpešta 6—6.50, Bukarešta 49—50, Italija 372—380, London 372.50—385, New York 83.75—84.15, Pariz 670—679, Praga 182—188, Svica 1550—1625. Valute. Ameriški dolarji 83—83.75, avstrijske krone 0.40—0, češko-slovaške krone 178—180, napoleondori 225—0, nemške marke 16—19, italijanske lire 370—372.50.

Beograd, 10. jul. (Izv.) Devize. Berlin

16.70, Budimpešta 6.50, Bukarešta 49, Italija 378, London 380, Pariz 673, Praga 178, Svica 1585. Valute. Nemške marke 16.75, Praga, 10. jul. (Izv.) Dunaj 0.1525, Berlin 8.525, Rim 187.25, avstrijske krone 0.18, italijanske lire 184.25, Budimpešta 2.675, Pariz 299, London 184.25, New York 44.98, Curij 858.

PADEC MADŽARSKÉ KRONE.

Budimpešta, 10. julija. (Izv.) »Achtung!« Abendlatt objavila izvajanja finančnega ministra Kallaja o padcu madžarske krone, ki ga skoraj izključno pripisuje kot posledico naglemu padanju nemške marke. Gospodarski položaj Madžarske se v splošnem ni poslabšal in ker kaže letina zadnje dni veliko bolje, ni posebnih vzrokov, da bi madžarska krona izgubila še bolj na svoji vrednosti. Vlada bo napela vse sile, da postavi madžarsko krono na trdno podlago.

Dr. Trumbičev govor.

Prinašamo pomembni govor, ki ga je imel dr. Ante Trumbić, gotovo najresnejša politična osebnost naše države, na poslednji seji narodne skupščine. Govor navaja v splošnih obrih najvažnejša dejstva naše notranje politike ter ga je smatrati kot dostojen zagovor današnje opozicijske politike. Zato ga objavljamo v širšem izveščku:

Po rešenih formalnostih je prejel besedo dr. Ante Trumbić. Izjavlja takoj, da bo glasoval proti proračunu, da izreče svoje nezaupanje napram vladi in njenemu režimu. Po svojih tendencah in po svojih odnosih ta režim ne bo uspel, Upa, da ne bo trajal dolgo. Režim ne bo uspel zato, ker mu manjka predpogoji, ki so absolutno potrebni vsakemu režimu, ako hoče, da stori pravi red v državi in da se obdrži na vladi. V prvi vrsti mu manjka zaupanje naroda. Tistim, ki pravijo, da vlada naš režim z zaupanjem naroda, pozivljajo se pri tem na to skupščino, odgovarja, da je vsa javnost prepričana, da ta skupščina in narodno mišljenje ni eno in isto. Ta vlada je zelo reducirala z nasilnim činom število poslancev. Činjenica, da so ti narodni poslanci komunisti, ne more niti najmanj opravičevati tega nasilnega čina. Ko so bili narodni poslanci te stranke izročeni sodišču, ni bil niti eden obsojen zaradi dejanj, v skladu katerih je bil donešen zakon; vsi so bili oproščeni. S tem je sodišče samemu zakonu in režimu izreklo najtežjo in največjo obsodbo. Čim je sodišče proglasilo za nedolžne tiste, ki so bili izročeni sodišču in tiste, ki so se preganjali, je bila dolžnost vlade in parlamenta, da razveljavi zakon in da pokliče poslance, ki jih je narod izvolil, na njihova mesta, da vrše zaupano poslanstvo. Režim ne bo uspel, ker mu manjka pojem prava in pojem morale. Pomankanje pojma prava je v tem, ker ta režim ni uspel in ne bo uspel, storiti pravno sigurnost in pravni red v državi. Z moralnega stališča pa je korupcija v državi tako velika, da prodira kot strup skozi vse žilice narodnega telesa. Ta strup prihaja od samega režima. Režim, ki počiva na takih osnovnicah, ne more uspeti. Naš režim je nekoliko sličen boljševškemu režimu v Moskvi. Ako postavimo na mesto sovjetskega kongresa narodno skupščino v Beogradu in na mesto izvršnega nacionalnega odbora naš zakonodavni odbor in namesto komisarijev sedanjo našo vlado in ako se vzporedi praksa, s katero se vodijo javne razmere v Moskvi, z ono pri nas, bomo našli veliko sličnost. Eno enako drugemu zato, ker je pri nas režim avtokratski. Vsi avtokratski režimi pa so si slični. Postavi naj se še ministrstvo za pobijanje protidržavnih elementov. Tako bomo imeli vse, kakor v Moskvi. Za tem spominja na našo kulturno in politično preteklost ter pravi, da je za razumevanje sedanjih odnosov med Hrvati in Srbi, treba pomisliti, da se je med Srbi sčasoma pojavil pojem narodne misli, ki je različen od hrvatskega. Med temi pojmi obstoja bitna razlika, ki je danes pereča in velike važnosti. Razlika je v tem, da se je v Srbiji narodna misel razvijala kot misel srbsko-pravoslavne vzajemnosti. Narodna misel pa, ki je vznikla na Hrvatskem, je v svoji bitnosti različna od

one, ki je vznikla v Srbiji. Na Hrvatskem pomeni nar. misel kulturno ujedinjenje in po možnosti tudi politično ujedinjenje vseh južnih Slovanov v prvi vrsti Srbov, Hrvatov in Slovencev, kulturno pa tudi Bolgarov. Prva ideja je partikularno srbska, druga je obče jugoslovanska. Misel narodnega edinstva vseh teh oragkov jugoslov. rase je torej hrvatska. Misel narodnega edinstva pa, ki hoče ujediti samo srbstvo, ostaja partikularna in čisto srbska, tudi tedaj, kadar teži za ujedinjenjem srbstva v pokrajinah, kjer prebivajo Srbi z drugimi elementi. V to svrhu pa je potrebno, da se pri Srbih izvrši velik političen preokret in sicer, da se tudi oni poprimejo jugoslovanske ideje in da zapuste idejo samosrbskega ujedinjenja. Ta apel je naslovil na Srbe, predvsem na Srbe v Srbiji, ne samo zaradi tega, ker je Srbija podlaga, nego ker ona neizbežno predstavlja največjo moč v državi. V skladu tega, kar se je dogodilo in kar se dogaja, pravi Hrvat: jaz hočem biti Srbu brat, nočem pa mu biti sluga. Na Hrvatskem čuti danes vsak Hrvat, da je v lastni hiši sluga. Hrvati so se prepričali, da pomeni sedanji režim zavestno neprijateljstvo proti Hrvatom v kulturnem, gospodarskem in političnem in vobče v vsakem pogledu. Konkretan primer se nahaja v tistem sovjetskem dekretu ustave, ki določa, kako se bo Hrvatska traktirala in razbila. Drugi problem je vprašanje položaja na Balkanu. V tem pogledu je treba vedeti, da nismo več Srbija izpred vojne, temveč nova država, ki ima dve prirodne gravitacije: eno proti Jadranu, drugo proti Egejskemu morju. Z Bolgari morajo postati odnosi tak, da ne bodo napeti. Problem Hrvatov in Srbov se bo rešil tedaj, ko se bo uredilo takozvano hrvatsko vprašanje. To bo tedaj, ko bodo rekli Hrvatom: dovolite, da bodi tako, kakor vi želite.

Obisk pri obtoženih socialnih revolucionarjih v Moskvi.

Pod tem naslovom objavlja organ delavske socialistične stranke v Belgiji »Le Peuple« pismo svojega poročevalca gospoda Watersa, kateri se je peljal obenem s Vanderveldom na proces proti socialnim revolucionarjem v Moskvo. Pismo glasi:

»Obiskali smo obtožence v njihovi Lefortovski jetnišnici. Leto se nahaja v oddaljenem predmestju Moskve. Geometrična silhueta jetniške zgažene z krvavodečih opek se vzpenja na koncu brezmejne travnika, na katerem se brez nadzorstva pase živina. Pod akacijami pred dvorja skačejo otroci čez vrvice ali se pa igrajo »razrede«. Notranjčina jetnišnice je podobna notranjčini vseh zavodov te vrste, kjer je človek v svoji krutosti izumel vse, kar premore v arhitekturi in mehaniki, da bi mučil ljudi. Olej, tu so obtoženci. In že se začneja za nas preiskunja energije in srce pretrepuje bolešči.

Večina teh mož je mlada, toda skoraj vsi so že sivi. Niso nas sprejeli z nikako demonstrativno hrupno hvaležnostjo. Samo silno stiskanje rok, odkrito in iskreno. Dolgi govoreči pogledi. Ti ljudje ne poznajo nobenih nepotrebnih besed. Bojujejo

se, toda ne govore. Bojujejo... Za svoje življenje, za svojo svobodo morda? S tem se, skoro bi dejal ne pečajo. Treba jih je videti, s kako mirno jasnostjo računajo z možnostmi življenja, svobode in smrti.

Ti ljudje se bojujejo za idejo... Njej je posvečeno vse njihovo življenje. Ko se jim približuješ, ti nehote pride na misel ta zadnji nekončan stavek velikega Leva Tolstaja:

»Fais ce que tu dois...« (Stori svojo dolžnost...)

Velike mislec je sklenil svoje življenje na majhni železniški postaji, do katere je došel, ne da bi končal svojega stavka, katerega je napisal v francoščini:

»Advienn que pourra.« (Naj pride, kar more).

Ti obtoženci napravljajo utis odločnosti in moči, čistilnosti in kreposti. Niti eden od njih ne nosi povešene glave. Skoro vsi poznajo to ječo in njeno osobe: carska in boljševiška vlada jih je že gostila na tem kraju.

Politične vesti.

Zbor zaupnikov.

V nedeljo se je vršil zbor zaupnikov JDS. Sodeč po osebah, ki so zboru prisostvovali, pomeni sestanek končni prelom med mladinsko in starinsko strujo. Pri tej priliki se je izvršilo tudi čiščenje: vsa vodilna mesta so se zasedla s pronomciranimi možmi iz mladinskega tabora.

Na ta način so starini potisnjeni v ozadje, kar pomeni, da jim ne bo več mogoče v okvirju demokratske stranke za Slovenijo uveljaviti interno kritiko strankinega delovanja. Omejiti se bodo morali na časopisno člankarenje in zavzeti stališče nekake neodvisne inteligenčne skupine. Ali pa ustanoviti lastno stranko in prikupiti nezadovoljne kroge visokega kapitala v Sloveniji. Za to drugo domnevo so dani gotovi predpogoji, od katerih je najznačilnejša blamaža dr. Kukovca na svojem sčasem shodu slov. obrtnih in gospodarskih krogov v Mestnem domu ljubljanskem. Razkol je torej definitivno. Značilno je zanj dejstvo, da so starini zapustili iz enakega motiva mladine, kakor so svoječasno vzdignili mladino opozicijo proti starinom. Pred 12, 14. leti so mladini predbacili vodstvu slov. napredne stranke, torej starinom, da so oligarhični in avtokratski v odločevanju strankine politike. Sedaj so starini isti očitek ponovili mladini in dr. Žerjavu, pri čemur so še sodelovala užaljena čustva osivelih očkav napram zelenim mladinom.

Nesoglasja v hrvatskem bloku.

Pri pogrebu mestnega svetnika Močilarija je imel Stjepan Radić nagrobni govor, v katerem je ostro napadel duhovščino. Pokojnika je primerjal z današnjimi duhovniki in trdil, da se je od njih zelo ugodno razlikoval in da ni bil licemeren. Pri tem govoru Radićevem je bil navzoč tudi eden voditeljev hrvatskega bloka, župnik pri sv. Marku dr. Rittig. Ta duhoven je hotel zaradi tega govora nastopiti proti Radiću in je, kakor se sedaj doznava, poslal »Obzoru« in »Jutarnjemu listu« v tem smislu sestavljen izjavo. Lista pa te izjave nista hotela priobčiti. Izjava je izšla v »Katoliškem listu«, glasilo

Med njimi se nahajati tudi dve ženski. Ena od obeh je pretresljiva kot tragedija. Koliko je stara? Ti si vi, gladko počesani lasje, ta ko zemlja siv obraz, ta v neskončnost uprti pogled — nam ni povedal ničesar. Večino svojega življenja je preživela v prisilnih delavnicah. Jeli kdaj ljubila? Jeli bila kdaj ljubljena? Sedi nepremično na solcu, katerega žarki se jasneje kažejo revščino njene obleke S sklenjenimi rokami, oprtimi ob kolena, gleda v daljavo — daleč, daleč predse...

Druga je še mlada, toda koliko trpljenja je utajenega v njenih prekrasnih očeh, ki izžarevajo samo dva čustva, nežnost ali strast — kadar se razvname, ko govori o predstoječi pravniški bitki. Govori dobro francosko, skrbno pazi na točno izražanje, pri čemer slabo izgovarja »re«.

Ti junaki imajo otroško dušo: kinčajo nas z belim bezgom, ko odhajamo... Waters.

zagrebškega nadškofa. Danes sta »Narodna Politika« in »Slobodna Tribuna« ponatiskali to izjavo. Dr. Rittig pravi v tej izjavi, da so bile Radićeve besede grozne in da pomenjajo strup za vse one, ki so jih poslušali in da je še danes vse zagrebško prebivalstvo pod strašnim vtisom Radićevega govora. »Vi ste,« veli izjava, »ta dan več izgubili kakor duhovniki. Vaš govor je onečastil pokojnika in je profanacija pogreba.« Dr. Rittig nadaljuje: »Dovolite mi, da vam pri tej priliki povem, kar imam že dolgo na srcu. Za to imam pravico, ker v javnem življenju se najina pota ne bodo več kržala.« Dr. Rittig napada potem Radića zaradi demagogije, ki jo uganja v Slobodnem domu in trdi, da sistematično izpodkopava idealna krščanska čustva hrvatskega naroda. Radić izpodkopava moralno in duševno moč hrvatskega naroda. Rittigova izjava končuje: »Prosim vas, da pomislite, ali more vaše delovanje učinkovati pomirjevalno v našem narodu in pomislite, ali ste politič v onem visokem moralnem pojmu, ali pa le demagog, ki ne izbira sredstev, in boste razumeli, s kako intencijo sem pisal to pismo.« — To pismo je zelo važno, ker potrjuje vesti, da so v krogih hrvatskega bloka nastala nesoglasja.

Krsta Cicvarić.

Demokrat Pribičević podpira v Beogradu z novci iz dispozicijskega fonda tudi »Beogradski dnevnik«, katerega vodi prosluli Krsta Cicvarić. Da spoznajo tudi Slovenci tega državotvornega pisca, prinašamo v prevodu prve odstavke njegovega poslednjega uvodnika pod naslovom: »Politična posmatranja«.

»Mnogi higijeničarji so se zanimali za vprašanje medenega meseca in so grajali neke običaje, ki se prakticirajo v tem mesecu, na primer poročno potovanje, ki je često za novoporočence utrudljivo in ki ima za nekatere izmed njih celo smrtonosne posledice. Ni potrebno napraviti daljna poročna potovanja, toda na vsak način je v medenih mesecih potrebno ločiti se od sveta in se zlasti vzdržati dela, vsakega dela, zalo — pač pa v stanju popolne živčne onemoglosti in razen tega še strašno ranjen in zbit. Nekaj dni je moral ležati brezpogojno povsem na miru. Šele nekako čez teden dni je bil zmožen pripovedovati o svojih doživljajih.

Malone prve njegove besede so bile, da hoče ponoviti svoj potop. Oblo da je treba predelati tako, da bo mogel povsem odvreči vrvi, če bi se mu zdelo umestno... Samo to. Doživel je bil čudovite prigode. »Vsi ste mislili, da ne najdem tam doli nič drugega nego blato!« je dejal. »Smejali ste se meni in mojemu izsledovanju! A jaz sem odkril nov svet!« Sicer pa je pripovedoval svojo zgodbo v brezveznih odlomkih in največkrat od konca namestu od začetka, tako da je nikdar ne moremo ponoviti z njegovimi besedami. Vendar pa hočemo podati v naslednjem glavni uspeh njegove avanture:

Začetek je bil baže vražji. Obla se je vrtila neprestano, dokler se ni odvila vrvi. Zdel se je samemu sebi kakor žaba v nogometni žogi. Videl ni ničesar drugega nego žerjavo, kosček neba in katerikrat par ljudi ob ladijski ograji. Povsem nemogoče je bilo izračunati, kam se zaziblje stvar v prihodnjem trenutku. Vsak hip so mu šinile noge navzgor, izkušaje se ustaliti, on pa se je prekucnil na glavo med blazine. Vsaka druga oblika bi bila drugače boljša, a zanesljiva je bila samo kroglja. Sričo

predvsem pa dela, ki zahteva moških napore. Kajti mozek za časa medenih mesecev ne more delovati, kakor bi moral. Njegova inženirska uporaba bi lahko v takih prilikah veliko škodila, iz fiziološkega ozira je potrebno, da mozek za časa medenega meseca absolutno miruje. Izgleda, da nihče od članov današnje vlade ni čital higijene medenega meseca, — mnogi med njimi mogoče smatrajo celo za neresno, da se silčno čita, — ter se na ta način da objasniti, zakaj je naša vlada mogla v tem mesecu nadlegovati kralja z državnimi posli in mu ravno v tem mesecu predložiti tako delikatni problem, kakor je vprašanje pomilovanja atentatorja Stejića. To je tako velika neokusnost, da bi bil zadosten razlog, da se vlada g. Pašića odpusti iz državne uprave. — Mislimo, da ni potreba komentarja.

Šport v šole!

V »Jutru« je nekdo napisal stavek, da bi bilo v sedanjih šolah zelo potrebno nadomestiti verouk z vzgojo zdravega športa in prosvetnega dela. Trditelj pisca je sama na sebi zmotna, kajti, da bi bil šport in prosvetno delo moglo nadomestovati verske potrebe človeka, ni še nikdo dokazal. Ni pa s tem rečeno, da nimata šport in prosvetno delo svoje pomena ter da nista za duševni in telesni razvoj na svoj način in v svoji smeri največjega pomena. Nasprotno, vidimo najnaprednejše narode, kako gojijo športno misel kot izredno vzgojno sredstvo ne samo telesa, temveč tudi duha. Športno udejstvovanje in sicer resno, pravo športno vezbanje vsebuje velike duševne kompromente, ki sodelujejo pri vsaki športni panogi, kakor vztrajnost, razumnost, značajnost, športno gentlmanstvo, itd. Ravno tako je prosvetno delo, upamo, tudi za katoličana nadvse koristno socialno udejstvovanje. Ne vidimo, na primer, da bi katoliška vera branila, oziroma načelno zametala športne misli ali pa prosvetno delo. Saj na poslednjem temelji v enem oziru vsa stavba katoliške stranke med Slovenci Torej, mesto, da bi se pisca zgorajšnjega stavka podučilo, da je vera in verska potreba ter njeno izpolnjevanje ena stvar, ter da je športna misel ter prosvetno delo druga stvar, ki se prejkoslej izpopolnjujeta, ne pa izključujeta se zaganja neki ljubljanski list čisto po nepotrebnem v šport ter zamenjuje heterogene stvari, pri tem pa pozablja, da samo vsi nesposmetni šolniki ter starši preklinjajo šport. Za ves napreden svet pa je šport in prosvetno delo nekaj plemenitega ter socialno koristnega

Gospodarstvo

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

(od 8. do 17. septembra.)

Veliki razstaveni prostor. Razstaveni prostor je sedaj ugotovljen: Götzova dvorana (tudi prostori Glasbene Matice dvorišče, iz dvorišča prehod čez Prešernovo ulico na veliki vrt Dijaškega doma, kjer se razstavi vrtnarstvo) iz tega vrta prehod na dvorišče meščanske šole (kjer se razstavi tudi zvonovi, sploh težka industrija). Iz tega dvorišča je izhod v Razlagovo ulico. Ves razstaveni prostor obsega torej 21.000 kvadratnih metrov.

ogromnega pritiska v najgloblji globini. Zdajci pa je majanje prestalo. Obla je šinila kvišku, in ko se je Elstead spet ustalil, je videl krogin krog zelenkastosinjo vodo, skozi katero je prodirala od zgoraj čedalje šibkejša luč; in trop majhnih živih bitij je plul — tako se mu je vsaj videlo — mimo njega proti oni luči. In ko je gledal tako skozi okence, se je temnilo vse bolj in bolj, dokler ni bila voda na d njej temna kakor polnočno nebo — dasi nekoliko bolj zelenkasta — in voda pod njim črna. Majhni, prozorni predmeti v vodi so se obdajali z bledim sojem in so hiteli mimo njega v nerazločnih, zelenkastih progah.

In pri tem občutek, kakor bi padal! Prav kakor v divjalu — je trdil Elstead — samo da je trajalo delj. Treba si je predstaviti, kaj pomeni to daljše trajanje! Ta trenutek je bil edini, ko se je Elstead skesal svoje predrznosti. Namah je zagledal vse nevarnosti, ki so mu pretile, v čisto novi luči. Pomislil je na velike sipe, ki je vedel, da bivajo v srednjih vodah — živali, ki jih večkrat najdejo v poluprebavljenem stanju v želodcih kitov ali pa na vrhu vode, kjer plavajo mrtve, nagnite in objedene po ribah. Če bi ga katera zgrabila? In ga ne bi izpustila iz svojih lovov? Ali je bilo kolesje res dovolj preizkušeno? Toda — najsi je hotel naprej ali nazaj — vse to je bilo z d a j povsem jalovo vpraševanje...

H. Q. WELLS:

V GLOBINI.

»Na vrh!« In takoj so se pridružili vsi ostali ter jeli vpiti na glas, kakor bi priganjali v gledališču, da naj se dvigne zastor.

Poveljnik se je nejevoljno ogledal nanje.

»Seveda — ako je prirastek histrosti manjši od dveh,« je dejal, »potem traja delj. Manjka nam absolutne gotovosti, da bi bilo to število pravo. Jaz sploh nimam suženjske vere v računsko podatke.« Celi dve minuti ni na krmi nihče izpregovoril besede. Nato se je začel tlesk pokrova Steevensove ure.

Enaindvajset minut kasneje, ko je dospelo solnce v zenit, so še vedno čakali, kdaj se pojavi obl. Nihče na krovu se niti šepetaje ni upal izreči misli, da ni več nade. Weybridge je bil prvi, ki je izrazil to prepričanje. Izpregovoril je, ko so udarci četrtne ure še zveneli v zraku. »Nikoli nisem zaupal tistemu oknu!« je zdajci rekel Steevens.

»Moj Bog!« je odgovoril Steevens, »pa ne da bi mislili —«

»Nul!« je dejal Weybridge. Ostalo je prepustil Steevensovi domišljiji.

»Jaz nimam prav trdne vere v račune,« je neverjetno pripomnil poveljnik, »in zato se nisem povsem izgubil upanja.« Še opolnoči je top-

ničarka počasi krožila okrog kraja, kjer so spustili oblo v vodo, in beli stožec električne luči je begal, ustavljal se in blodil spet jalovo naprej po vodni pustinji, ki se je svetilkala pod drobnim migljanjem zvezd...

»Če se mu ni razpočilo okno in ga ubilo,« je rekel Weybridge, »potem je istorija še prekleto hušja. Zakaj potem mu je odpovedalo kolesje, in moč živi, pet milj pod nami, globoko doli... V mrazu in temi sedi zasidran v svojem mehurčku, v globini, ki je še ni dosegel žarek luči in kjer se ni dimalo človeško bitje, odkar so se zibale vode... In on je tam, brez hrane, lačen, žejen, ves v strahih, in se vprašuje, ali pogine od lakote ali se zaduši! Eno ali drugo! Myerjeva naprava mora zdaj pač poteči. Koliko časa delujejo?«

»O Bog!« je vzkliznil. »Kakšna ničesa smo, kakšna ničeva! Kakšni blazni, majceni drzneži! Milje in milje vode pod nami — same vode, in okrog nas vsa ta pusta voda in nad nami nebo! Prepadi, sami prepadi!« Iztegnil je roko; in tisti hip je šinila drobna bela črta neslišno proti nebu, čedalje počasneje, dokler se ni ustvarila, nepremična točka, kakor da je padla od spodaj navzgor nova zvezda v nebo... Nato je zdrčala spet nizdoli ter se izgubila med odsevi zvezd in belim svitom morskega sijanja.

Weybridge je obstal kakor odre-

venel, z iztegnjeno roko in odprtimi usti. Nato je zaprl usta, odprl jih spet in nestrpno vzmahnil z rokami. Obrnil se je, zarjul prvi straži: »Elstead aho!« ter planil k Lindleyu in k žarkometu. »Videl sem ga!« je viknil. »Tam — na desni! Njegova luč gori — pravkar je šinil iz vode! Obvestite smer! Kadar ga vzdigne kak val, ga moramo videti plavati!«

A ko so našli izsledovalca, se je že svital dan. Toliko, da ga niso pozvali. Žerjav se je zaviltil čez krov in spustil vanjo čoln, katerega moštvo je pričvrstilo verigo k obli. Ko so jo potegnili na ladjo, so odvil okence ter jeli oprezati v temno notranjost (zakaj električna svetloba stanice je bila samo namenjena, da bi razsvetljevala vodo okrog oble, in je puščala pravi prostor docela v temi).

Znotraj je bil zrak jako vroč; gumasti obroči, ki je obdajal lno, je bil čisto mehak. Nikak glas ni odgovoril vnetemu povpraševanju; nič se ni zgenilo v temni votlini. Zdelo se je, da leži Elstead nepremično sključen na tleh. Ladijski zdravnik je zlezal v oblo, vzdignil ga in ga podal ljudem, ki so bili zunaj. V prvem hipu sploh niso vedeli, ali Elstead še živi ali je mrtev. Ob žolti luči ladijskih svetilk se je lesketal njegov znojni obraz. Zanesli so ga doli v njegovo kabino.

Mrtev ni bil — kakor se je izka-

Pričetek pripravilnih del. V ponedeljek 10. t. m. prično pripravljala dela na vrtu: tesarska dela; priprave za nasade vrtnarskega društva, postavljanje paviljonov itd.

Pozor na prijave. Da se pri tej veliki razstavi ne bo nihče izgovarjal, da ni imel dovolj časa razstaviti svojih izdelkov, se je rok za prijave do preklica podaljšal. Svetujemo pa vsakomur v svojem lastnem interesu (že da dobi ugodnejši prostor), da se prijave čimprej vpošljejo razstavnemu odboru. Aleksandrova ulica št. 22.

Preskrba stanovanj. Že po sedanjih prijavah smemo računati na velik obisk vnanjancev, ki bodo ostali mnogi za ves čas, drugi pa več dni med razstavo v Mariboru. Javna prenočišča (v hotelih, gostilnah) z daleko ne bodo zadostovala. Zato že danes opozarjamo vse one, ki imajo, ali ki bi za silo lahko imeli prenočišča na razpolago, da na ta obisk računajo. Maribor se mora ob tej priliki izkazati solidneje, kakor se je izkazal Zagreb.

Reklame na ograji. Opozarjamo ponovno vse trvdke, ki so najele reklame na novo zgrajeni ograji Dijaškega doma, da puste takoj iste izdelati in sicer samo pri oficijelnih

slikarjih: Franjo Horvat v Slovenski ulici 10 in Franjo Ambrožič, Grajska ulica 2. Drugi slikarji niso upravičeni izdelovati teh reklamnih tabel.

Razstava vajejskih del. Pokrajinska obrtna razstava ni namenjena samo obrtnikom, ampak tudi obrtnemu naraščanju — obrtnim vajencem. Razstavnii odbor je dal v ta namen brezplačno na razpolago poseben oddelek, v katerem se razstavijo dopolna dela obrtniških vajencev. Pri prijavi za taka dela, ki se prejemale najkasneje do 31. avgusta je navesti razen imena tudi starost vajenca in kako dolgo se učil svoje stroke. Razstavne predmete je doposlati v svrhu razstave do 4. septembra odboru pokrajinske razstave v Mariboru.

Dobava bronca za ležišča. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje oферtalno licitacijo glede dobave 2200 kg bronca za ležišča. Pismene ponudbe je vložiti najkasneje do 1. avgusta t. l. pri imenovanem ravnateljstvu v Sarajevu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani intersentom na vpogled.

Koncert vojnih sirot iz Beograda, ki se je vršil minulo soboto v veliki dvorani Narodnega doma je lepo uspel. Ti mali naši bratje in sestre so nam zapeli precej lepih pesmi zelo dovršeno občinstvo zadovoljuje, kar so pričali vedni aplavzi. Med odnosi je svirala mariborska vojaška godba. Po koncertu se je razvila prosta zabava. Zjutraj v nedeljo so se otroci odpeljali z vlakom proti Mariboru. Slovesa na kolodvoru se je udeležilo več celjskega narodnega občinstva. Ob zvoških lepe trgljavke koraknice se je izvršil sloves, ki bo gotovo nam in vojnim sirotam ostal v vednem spominu.

Gremij trgovcev v Celju nam piše: »Z ozirom na notico v štev. 147 Vašega cenila z dne 28. 6. t. l. prosimo, da priobčite sledeče pojasnilo: Gremij trgovcev v Celju je na svoji seji izvršil svojo zakonito mu podeljevanje pravice, storil sklep, da ostane trgovine na Vidov dan odprte. Sklep se je izvršil v redni seji in so posamezni člani, kakor to drugače v zakoniti stanovski korporaciji, ki jo predstavlja gremijalna organizacija biti ne more, oddali svoje mnenje po svojem prepričanju in bila bi velika potvorba resnice, ako se ta način prostega izražanja mišljenja imenuje teror. Osebnostna sramotjenja sedanega načelnika gremija, ki uživa celotno zaupanje ne le samega občinstva, ampak ogromne večine celjskega občinstva Gremija trgovcev Celja, so zicelo duševne zmedenosti in domneve, da je mogoče gospodarske probleme rešiti s takim sedaj uzelem blatenjem neljubih oseb, mesto s trajnim delom. Naša država zahteva od davkoplačevalcev ogromne davke; davkoplačevalci pa pričakujejo od države, da jim ista da možnost dela. Načelstvo gremija trgovcev, ki je enako z veliko večino članstva ponovno dokazalo svoje spoštovanje obstoječih zakonov, ki hoče enako kakor tudi do sedaj vršiti svojo patriotično dolžnost, visoko čisla in spoštuje naše padle borce za svobodo in njihovi proslavi posvečeni Vidov dan. Svesto si pa je pri tem, da je taka proslava v največji meri le delo. Našim padlim ustanoviteljem naše kraljevine se oddajamo gotovo najbolje s tem, da nadaljujemo delo za konsolidacijo tvorbe, za katero o oni dahi življenja. Gospod župan avtonomnega mesta Celje je zapovedal posameznim članom tega Gremija preko njihove zakonite gremijske organizacije, da morajo imeti trgovine na Vidov dan zaprte. Gremij, načelstvo o tej nameri ni bilo obveščeno. Konstatiramo pa, da se je proslava Vidovca dne v Celju udeležilo vse trgovstvo posamezno ter tudi po svojih oficijelnih zastopnikih. Konstatiramo pa tudi, da so vse obrti razen trgovstva v Celju ta dan delale. Specijelno povdarjamo, da so obrtniki delali nemoteno, da so poslovali tudi tovarniški obrti, da so bile vse trgovine v okolici Celja odprte, da je pa tudi mestno županstvo celjsko pri svojih obratih nemoteno poslovalo. Celje, dne 4. julija 1922. (Sledilo podpis celjskega gremijala odbora).

Izredni občni zbor »Bratstva« se bo vršil prihodnji četrtek, dne 13. julija ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih pri »Wilsonu«.

Novo elektrotehnično podjetje je v Gosposki ulici v Celju otvoril g. Jakob Pakj. Dvurni koncert v našem mestnem vrtu je minuli petek ob 6. do 8. ure zvečer pridelila mariborska vojaška godba. Občinstvo, katerega se je zbralo veliko število v mestnem vrtu, je imelo pri koncertu lep muzikalni užitek. Takih koncertov, katerih v našem mestnem vrtu zelo pogrešamo, bi želeli še večkrat.

Umrl je v Celju bivši celjski trgovec in pozneli zastopnik Goetzoove pivovarne v Celju g. Ferdinand Proeghofer v 79. letu starosti.

Večjim tatvinam in poneverbam so prišli na sled pri trvdki Rakusih v Celju. Nekateri uslužbenci so kradli kar na debelo železninsko blago in ga prodajali. Policija je aretirala nekega Kvedra. Pomagač Janda, pristojen v Avstrijo, pa je pravčasno odnesel pete in zglini. Dalje je aretirani tudi kovač Kolaritsch, ki je tudi kupoval ukradeno blago.

skaga zletela prično v ponedeljek dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice. Ta dan je vaju I. in II. tenorja vseh ljubljanskih pevskih zborov, ki so priglasili svoje sodelovanje. Opozarjamo brate pevce, da bo zaradi vročine vaj malo, zato pa morajo biti te polnoštevilno obiskane. Natančna navodila je koncertni odsek poslal vsem društvom oziroma zborom in prosimo, da jih resno upoštevajo.

Iz koncertnega odseka za I. jugoslovanski vseskoljski zlet. Na prvi predzletni dan, dne 23. julija se vršila v operi in drami dve predstavi. V operi igra dramatični odsek napr. društva za šentjakobski okraj »Desetega brata«, v drami pa dramatični odsek Sokola na Viču igro »Snežulčica in škrlat«. Istočasno se vrši v dvorani Filharmonije koncert, namenjen naraščanju. Sodeluje vokalni kvartet »Primorje«. Vstopnina za naraščaj Din 1.—, za ostalo občinstvo običajne dramske oz. koncertne cene. Sokolska društva si za svoj naraščaj lahko rezervirajo vstopnice za predstave že sedaj. Naznanilo naj svoje želje pismeno na naslov koncertnega odseka za I. jugoslovanski vseskoljski zlet. Zdravo.

Župni zlet celjske sokolske župe v Celju. Dne 15. in 16. julija t. l. se vrši v Celju župni zlet celjske sokolske župe. Ne le med v župi učlanjenimi društvi, temveč tudi v sosednjih župah vlada za to prireditiv že sedaj veliko zanimanje. 15. zvečer in 16. zjutraj so tekme in vaje za nastope. Nato se vrši slavnostni obhod Sokolstva po celjskih ulicah. Popoldne je na Glaziji javna telovadba ter ljudska slavnost. Pri prireditvi sodeluje polnoštevilna mariborska železničarska godba. Zveze z vlaki na vse kraje so zelo ugodne ter bo za udeležence prireditve dovoljena polovična vozna cena.

je bilo po prevratu natisnjeno v listu »Slovenec« in je njegovo uredništvo razpisalo nagrado za uglasbitev. Bržčas je ta Vilharjev moški zbor ena izmed konkurentnih skladb. Katera skladba je takrat nagrado dobila, menda še danes ni znano. Vilharjeva »Trovezulca« je komponirana prav v žanru njegovih prejšnjih moških zborov, tako, da bi takoj po par taktih ugenili ime avtorja, čeprav bi ne bilo nad skladbo napisano, še bolj pa v srednjem delu, ki je čisto vilharski. — Na drugem mestu približuje dr. Kimovec prijetno skladbo »Zvonovi pritkavaj«, otroško pesmico na besedilo mladinskega pesnika Fr. Bevka. Srednjedobro izvežbanim zborom jo priporočamo v izvajanje! Med umetniški zbori omenjamo še mladostno svežo mešan zbor »Sasek Kodrolaskie p. Hugolina Sattnerja in priprosto prigodnico »Godovno pesem« Stanka Premrla. — Med narodnimi pesmimi zavzemajo zopet prekmurske in izraziti harmonizaciji prvo mesto. Pravtako bodo narodne pesmi, katere je nabral v Homcu pri Kamniku in harmoniziral Stanko Premrl dobrodošle našim mestnim zborom. — »Pevce« dobro vrši svojo nalogo, Skoda le, da ima v notnem stavku — na kar smo že opetovano opozarjali — toliko tiskovnih pomot.

Dnevne vesti.

Sestanek zaupnikov JDS. Na nedeljskem sestanku JDS je bil za predsednika stranke izvoljen — dr. Zeriav. Tudi nemožnosti so se mogoče. Komentarja ni treba.

Kralj in kraljica v Slovenijo. Po največji odločbi ostaneta kralj in kraljica še ves mesec julij na Bledu. Prve dni avgusta odpočujeta v Dubrovniku, kamor ju prideta obiskat rumunski kralj in kraljica s princeso Ileano.

Zastopnice ženskih organizacij pri kraljevski dvojici. Zadržno soboto sta kralj in kraljica povabila k sebi v gradici Svobor zastopnice ženskega kongresa. Pri sprejemu je bila navzoča tudi knežinja Jelena. Med sprejetimi so bile ga. dr. Lipolcova iz Maribora, gđ. učiteljica Ahlikova iz St. Jurja ob Taboru in obe zastopnici iz Makedonije in Črne gore. Vse udeležke kongresa so se odpeljale z dvornimi avtomobili z Bleda v Ljubljano.

Morilci Rathenaua priselijo? »ABC« poroča iz Viga: Oba nemška državljana, ki sta se včeraj izkrcala iz ladje »Alcinante«, sta osumljena sokrivde na umoru nemškega zunanjega ministra dr. Rathenaua. Nahajata se še v zaporu. Kapitan ladje je poslal na odprtem morju mornarski oblasti v Vignu brzojavko, da so oba Nemca, ko je parnik zapustil Hamburg, našli v skladišču za premog. Prosil je, naj pridejo vojaki na ladjo, čim pristane parnik v Vignu. Ko je ladja prišla v pristanišče, so oboroženi mornarji vzeli oba aretiranca in svojo sredo in ju odpeljali v zapor. Oba sta člana nemške organizacije C. S. prvim parnikom ki odpočije iz Viga v Hamburg, ju bodo poslali v Nemčijo. Oblasti nočejo ničesar objaviti o tej aretaciji.

Pri skupščini tujsko-prometne zveze na Bledu, o kateri smo že poročali, bo kakor čujemo, županstvo Bled izročilo diplomu častnega občana predsednika tujsko-prometne zveze g. ministru Ivanu Hribarju. Zaradi tega se vabijo ponovno vsi udeleženci na to skupščino, ter se prosijo naj pridejo v praznični ali lovski obleki.

Dobrotniki slovenskih novinarjev. Ljubljanski sekciji Jugoslovanskega novinarskega združenja so darovali: 1. Urad »Ljubljanskega velikega semlja« 6000 K, 2. Slovenska eskomptna banka 2000 kron, 3. Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani 400 kron. Iskrena hvala!

Roparski napad. V sredo pretečnega tedna je prišel v vas Breg pri Litli tujec srednje starosti, ter je prošil posestnike in gospodarje za vozniaka, ki bi ga peljal v Temenico. Posestnik po domače »Petreč« je ustregel tujcu, njegov sin je zapregel in peljal neznanca proti Wagenšpergu. Na vrh klanca je prijazni gospod udaril z sekirjo, ki jo je imel pri sebi skrit, fanta vozniaka po glavi ga potegnil v cestni jarek, ter se sam odpeljal po cesti proti Novem mestu. Nezvestni voznik se je zdrnil šele čez 5 ur. Zločinca zasledujejo orožniki.

Stalno je upokojen na lastno prošnjo ravnatelj gradbene direkcije v Ljubljani g. A. Kliner.

Promocija. Za doktorja vsega zdravstva je bil promoviran na dunajski univerzi g. Rober Naubauer iz Strazišča pri Kranju.

Za prevoz municije iz Bitolja so zahtevale vojaške oblasti 50 vagonov. Ker pa se baš sedaj izvaža žito, je zveza trgovcev protestirala pri obratnem ministertvu proti tolikemu številu vagonov.

Za vojno zrakoplovstvo je odposlalo volno ministrstvo 6 mladeničev v avjatsko šolo v Prago.

Dunajska univerza v škripelu. Vseled slabih finančnih razmer je na dunajski univerzi 21 profesorskih stolic nezasedenih. Največje pomanjkanje je na filozofski fakulteti.

Za kultiviranje šampijonov (gob) priredi g. Sekula v Zagrebu Preradovičeva ulica 23) zimsko šolo. Sprejmejo se: 5 Srbov iz Beograda, 5 Hrvatov iz Zagreba, 5 Slovencev in ljubljanskega in 5 Slovencev iz mariborskega okrožja. Prijavit se je treba do 1. avgusta t. l.

Umor v češkem parlamentu. V soboto je prišel v češki parlament lekcijonar Doležal ter ustrelil z revolverjem legionarke poslanca Pšenického. Atentatorja so aretirali. Vzrok je baje ljubosumnost.

Izgnubila se je železniska legitimacija in denarnica v vlakih od Zaloge do Litije v soboto dne 8. t. m. zvečer. Ker je legitimacijo izgubila revna oseba se pošten najditelj naproša, da vrne legitimacijo na označen naslov.

Razpisano je mesto podkovskega mojstra na drž. podkovski šoli v Ljubljani; podrobnosti so navedene v razpisu v Uradnem listu.

Izgon. Za dobo 2 let je izgnan iz naše države brezposelni trgovski sotrudnik Filip Lipovž iz Batni pri Gorici.

Strela ubila vso družino. Dne 29. junija je v Srbiji v okolici Valjeva razsajala nevihta, tekoma katere je uderila strela v hišo posestnika Mladenovića in ubila 19 oseb. Hiša je pogorela do tal.

Na železnici Murska Sobota-Hodoš so začeli te dni vlaki redno voziti. Zaenkrat vozijo vlaki v obeh smereh po trikrat na teden.

Revozi niti umreti ne bodo mogli. Kakor poroča »Prager-Tagblatt«, je ruska vlada določila stroške pogreba za odraslo osebo 2 milijona rubljev, za otroka pa en milijon rubljev.

Vlomilci na delu. Neznani tat je vlomil v stanovanje gostilničarke Franje Dugorepec v Mali Kostivnici in odnesel 6840 kron.

Vlom v bankirjevo stanovanje. V stanovanje beogradskega bankirja Djordja Boskovića so vlomili neznani tatovi in odnesli razne zlatnine in srebrnine v vrednosti 150.000 Din.

Razne tatvine. Posestniku Jakobu Rakovcu v Spodnjem Zabukovju je bila ukradena 1000 kron vredna ura. — Jakobu Kavčiču, trgovcu iz Velike Nedelje je bilo dne 29. junija ukradeno 8000 kron vredno kolo. — V Spodnji Hrušici je bilo ukradeno mlinarju Matjanu bele svilne v vrednosti 3000 do 4000 kron.

Tatovi poljskih pridelkov se vedno češče pojavljajo. Te dni so neznani umnožci ukradli posestniku Janezu Struplju na Rupi štiri stope suhe detelje, vredne 3000 kron.

Razpis natečaja. Razpisuje se odpravniška služba pri poštah Krizevci v Prekmurju (III/4) in Prosenjakovci (III/4). Rok za natečaj je 3 tedne.

Ljubljana.

Sestava volilnih imenikov. V svrhu sestave stalnih volilnih imenikov (Uradni list št. 67 z dne 24. junija 1922) se oni volilni upravičenci, ki so se priselili v Ljubljano od 1. junija 1921 pa do danes pozivljajo, da se pridejo zglediti v mestni popisovalni urad. Onim, ki so bili že pred 1. junijem 1921 v Ljubljani se ni treba prijaviti. Volilno pravico imajo vsi 21 let stari državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki vsaj že eno leto, odnosno 6 mesecev redno bivaajo v občini. (Za volitev v narodno skupščino, odnosno občinsko skupščino, zahteva se šestmesečno bivanje, za volitev v občinski zastop pa enoletno bivanje. Ob istih pogojih imajo pravico voliti tudi oni Slovani po plemenu in jeziku, ki sicer niso naši državljani, ki pa so se do tedaj, ko so se začeli sestavljati vol. imeniki, to je do 20. VI. t. l. stalno naselili v občini. Volilni upravičenci s črkami A do L naj se zgledajo v ponedeljek, dne 10. t. m. ozi od M do Z pa v torek, dne 11. t. m. vsakikrat ob 8. do 12. dopoldne. Prizadeti se tedaj v lastnem interesu nujno pozivljajo, da se točno odzovejo temu povabilu. — Mestni magistrat ljubljanski, dne 7. julija 1922.

Zatekel se je lovski pes z ovratnikom dobro. Dobi se nazaj Copova ulica šte. 21. podpriliciše.

Umrla je v Knafljevi ulici št. 5. vpo-kojena vladiska učiteljica gđ. Ema To-man. Naj počiva v miru!

Pobeg. Vrtunski vajenec Strehar Stanko je pobegnil od svojega mojstra Antona Ferantia na Ambroževem trgu. Na zahrevo dečkovega varuha išče pobeglega policija.

Policijske vesti. Delavcu Antonu Galetu je pri delu zadel tram na njegov nos in mu ga zdrobil. — Natakarič Minki Cvenkel je bilo ukradene obleke v vrednosti 1500 kron. — Posestniku Francu Sarcu je bilo ukradeno s travnika ob Poti na Rakovo Ježo 250 kg sena. — V Zeleni jami je neka Marija R. kričala nad svojo sosedo B. ter ji grozila, da jo bo pobila s sekirjo. Prišel je stražnik, ki je hudo žensko pomiril, toda komaj je ta odšla, je začela nanovo zmerjati svojo sosedo. Nato je še višji stražnik Cigon napravil mir. Huda Marija R. se bo morala zagovarjati na policiji. — Marija M. stanujoča na Selu je šla od dela domov. Na potu sta jo prehitela zakonska Ivan in Ivana R. Med njimi se je vnel prepir, ki se je končal s tem, da je Ivan R. vrgel Marijo M. na tla, jo začel klofutati in jo poškodoval po obrazu.

Celje.

Srbske vojne sirote so bile v Celju v petek in soboto. Prihod je bil v petek dopoldne. Na kolodvoru so bile sprejete od celjskega nar. občinstva in vojaške godbe. Razkazalo se jim je mesto, bil je izlet na Stari grad, kjer je g. prof. Mravljak predaval iz zgodovine celjskih grofov itd. Dečki in deklice so zelo simpatični in upamo, da jim bodo dnevi njih bivanja v Celju ostali v trajnem spominu.

Sport in turistika.

Prvenstvo LNP za I. 1921/22. V nedeljo se je vršila zaključna tekma za prvenstvo ljubljanskega nogometnega podsaveza. V finale sta prispeła S. K. Maribor in S. K. Ilirija. Ker se vrše zadnje tri tekme prvenstva L. N. P. po cup-sistemu, zato so iznenađenja lahko mogoča. Topot pa je finalna tekma bila za športnike izven dvorane. Ilirija je naprnam Mariboru morala zmagati z razliko treh do štiri golov, tudi če upoštevamo nerazpoloženja in pa omajano enotnost njenega moštva vsled zadnjih mednarodnih porazov. Tekma sama na sebi ni bila zanimiva. Maribor ni pokazal, kar se je o njem poročalo. Je sicer hitro in požrvalno moštvo, nima pa dobre in sistematčne taktike. Prezira skupno in kratko kombinacijsko igro ter računa samo na predore. Pri doori nasproti obrambi mora ta igralni način razpasti. Če je v nedejo iz tega nastalo par opasnih položajev za Ilirijo, je to zakrivila priznana ne dovolj krepka litrska obramba. Od mariborskega neurejenega napada se je lepo odbijala. recimo češka igra litrskega moštva, ki ga je stavila visoko nad njenega letošnjega finalnega tekmeča. Tekma je končala 5:1 v prid Ilirije. Vsi gol so bili naravnost eksemplarčno lepi. Izmed Mariborčanov, so se najbolj izkazali backi in halfi, pri Iliriji pa cela napadalna vrsta. Posebno se je obnesel Vidmajer kot leva zveza. To je bil srečen eksperiment. Upajmo, da bo bodoče prvenstveno tekmo-vanje bolj zanimivo kot preteklo, ker se bo do prvotazredni klubi celb Slovenije združili v en prvi razred in borba za mesta v prvenstveni tabeli bo s tem pridobila na pomenu in strastvenosti. Sodnik g. Šuput iz Maribora je sodil dobro, vendar smo v Ljubljani vajeni hitrejši odločnosti.

Ponočno razgrajanje v naših planinskih kočah se je tako razpaslo, da ga moramo že javno ožigostati, ker opaza se že celo, da so se pričeli mirni in pravi turisti nekaterih koč že izogibati. Na Vidov dan je bila kočna na Kamniškem sedlu nabito polna turistov. Pa pride okrog polnoči še neka večja mešana družba. Najprej je na ves glas protestirala kako to, da so že vse postelje zasedene, da bi se morali vendar turisti poprej kako med seboj dogovoriti, ne pa kar priti in ležišča zasedati. Ko je končno ta družba videla, da res ni več ležišč, pa meni, da si bo pač preganjala noč — s petjem. In res je pričela družba veselo prepevati ob eni po polnoči in se ni prav nič brigala za vse proteste, prošnje in rotenje turistov, ki so vstajali drug za drugim in prihajali protestirati. V koči je prenočevala tudi družba štirih turistov iz Zagreba, izmed katerih je govoril eden le nemško in češko in ko je protestiral in rekel, da je prehodil že švicarske in tirolske gore, a da ni še doživel tako nemirne noči, ga je brezobzirna družba z zasmehom zavrnila, rekoč, da če mu ni prav, naj pa gre, nato pa »zapela« na ves glas »Kaj nam pa morejo, morejo...« Tako je trajalo do belega dne in nihče ni mogel zatisniti očesa. Zjutraj ob štiri so turisti ogorčeni zapuščili koč, »pevska« družba se je pa izgubila spat. Zagrebški turisti so se pri odhodu izrazil, da bodo ta slučaj primerno zabeležili v hrvatskih listih. Poleg teh »pevcev« iz kuhinje je pa bila zgoraj na skupnem ležišču še neka mlada mešana družba, ki je tudi vso noč razgrajala. Toliko za danes. V prihodnje pa pridemo brezobzirno na dan z imeni ljudi, ki nam kalljo noči v planinah. Planinske-mu društvu pa priporočamo, da naj d oiskrbinikom koč v roko korobač, sicer bomo prisiljeni prenočevati v skalah. — Dva turista, člana S. P. D.

Gledališče in glasba. **Pevce.** Glasilo Pevske zveze. Št. 3—6 za mesec marec do junija 1922 v enem sešitku. List se razvija, kar kaže, da je med našimi pevskimi krogi zanj dovolj zanimanja. Vsebinska 3.—6. številke letošnjega letnika je zanimiva. Na uvodnem mestu objavlja Janko Barle biografo in kratak pregled glasbene-ga delovanja sedemdesetletnega skladatelja Frana Serafina Vilharja. Dr. Kimovec je napisal dva članka: »Kakšni naj bodo naši zvonovci, ki vsebuje tehtne nasvete pri izbiri zvonil ter izvršten članek »Kateri pevec so najslabši, glede katerega bi predlagal, da ga vsak pevovodja svojemu zboru prečita. Naš list se o priliki k njemu še povrne. — Marko Bajuk nadaljuje statistiko »Narodne pesmi v sekircah«. Marji Kogoj pa objavlja kratke podatke o Miroslavu Vilharju (1818 do 1871) kot glasbeniku in skladatelju. Tem člankom sledi še Vestnik Pevske zveze, poročilo o novih skladbah in raznih koncertih, razne vesti in koticke za dobro voljo ter silka slovenskega pevskega društva »Lira« v Clevelandu, ki praznuje letos desetletnico svojega obstoja. — Glasbeno priloga »Pevca« je to pot obširna in prinaša kar 12. deloma umetnih, po večini pa narodnih pesmi. Na čelu izdaje je objavljena Vilharjeva »Trovezulca« na besedilo Stana Samca. ki

Knjizevnost in umetnost.

Navaden človek. Spisal Branislav Nušić. Prev. Fr. Govekar. Izdala Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga. Zbirka gledaliških iger »Odra«. Cena 6 Din, po pošti 40 para več. Naši pokrajinski odri so dobili zopet lepo domoko igro, ki jo bodo povsod z uspehom uprizorjali. »Navaden človek« se je igral v Ljubljani v dramskem gledališču in v ljudskem domu s popolnim uspehom. Dejanje se godi blizu Beograda ob času političnega preganjanja in BranislavNušić je znal s svojim humorjem podati v treh slikah priprosto tipo vsakdanjega življenja, ki vzbujajo med gledalci mnogo smeha. Igra je prav lahko uprizorljiva, ker je ves čas isto prizorišče (vinograd pred hišo) in nastopa le malo oseb, za katere bo povsod mogoče najti primerljive igralce. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Veliki inkvizitor — v slovenskimi V. 9. in 10. številki »Kresa« je izšel v zelo dobrem prevodu odlomek iz Dostojevskega romana »Bratje Karamazovi«. Veliki inkvizitor. Ta globokomisljena zgodba o Kristusovem prihodu v špansko mesto Seviljo v 15. stoletju za časa divjanja strašnih inkvizicijskih rimskokatoliške cerkve, katero pripoveduje eden bratov Karamazovih, Ivan, drugemu bratu Aljoši, tvori sama zase celoto.

»Kres« izšla je 9. in 10. številka družinskega lista »Kres« in ima sledečo vsebino: A. Cerkvenik: V verigah: Vida Taulerjevov V borbi za obstanek: Tone Seliskar: Temno-rdeča potonika, Naša pot: F. M. Dostojevski: Veliki inkvizitor; Tone Seliskar: Zablja vas: Po Zachariju-S. XXXIX: Pravilica iz vzhoda: Angelo Cerkvenik: Prostitutka Zoša (konec): Tone Seliskar: Pogreb; V. Taulerjeva: Noč ob kresu; R. Golouh: Mislci socializma: Platon. Vestnik: Telovadba, sport, vestnik »Svobode«, ženski vestnik, otroški vestnik, književnost. Silke: K. Marx, August Bebel: Trupla lakotni umrlih ruskih otročičev; Rusko dete umira pred zapuščenim pragom. — Kres se naroča v upravi v Zidovski ul. 1 in znaša celoletna naročnina 160 K, posamezna 9-10. številka pa 32 K.

Društvene vesti.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 12. julija t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta šte. 12, prtilično, desno.

Čebelarstva podružnica na Breznici priredi v nedeljo dne 16. t. m. v prostorih Svetinove gostilne v Zirovnici veliko vrnov veselico z zanimivim sporedom. Čebelarji in prijatelji čebelarjev se uljudno vabijo.

Kongres Nar. žen. Saveza. Vse one, ki so vršile kakršnokoli delo na kongresu ali imajo kakne neplačane račune, naj pridejo v sredo, 12. t. m. ob 4. uri pop. v Splošno žensko društvo, Rimska cesta 9. k seji.

Splošno žensko društvo je za časa politične prenehalo s sejami. Prva seja je so-pet prvo sredo meseca septembra.

Zoraida krema. Po receptu božanstvene lepoteke Orientalne Zoraida, zvezde turškega harema (blvsaga Abdul Hamida). Čisti rastlinski proizvod. Najpopolnejše sredstvo moderne kozmetike za dosego omamljive lepote. Prijatelji parfuma dobijo parfum na deha-grame v sledečih mirisih: Acacia Ciklame, Hyacinthe, Heliotrope, Lilator, Španski bezeg, Jasmin, Šmarčice, Karamitli, Reseda, Roža, Orhidia, Otava, Viljoice, Chypre, Tuba roža Treffe, Incarnat, Ideal, Passion, Mirahle, Peau d'Espagne, Californian Pompl. Cena za 1 dehaqram K 30.— do 40.—

URAN-PARFUMIJA Ljubljana, Mestni trg šte. 11. Podružnica: Zdravilišče Rogaska Slatina.

FR. GOVEKAR: „SVITANJE“ (541 strani)

zgodovinski delu s šestimi ilustracijami se dobi v ZVEZNI KNIGARNI LJUBLJANA : MARIJIN TRG 8 :

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

»Najbolj čudno je, da so mogli umoriti mladega in krepkega moža, kakršen je bil grof Hektor — ne morda v snu nego bedečega, v njegovi lastni hiši —«

— ki je polna orožja,« je pritegnil doktor Gendron. »Vse stene grofovega kabineta so pokrite s puškami, meči in lovskimi noži. Človeku se zdi, kakor bi bil v arzenalu!«

»Bog pomagaj!« je vzdihnil dobri gospod Courtois, »na svetu se dogajajo še dosti neverjetnejše stvari. Drznost zločincev narašča od dne do dne vzporedno s pohlepom po blagostanju in razkošju med nižjimi sloji. Ni ga tedna, da ne bi česopisi —«

Premolknil je nejevoljno, videč, da ga nihče ne posluša. Pozornost vseh je bila obrnjena na očeta Plantata, ki ga že dolgo niso videli tako zgovornega. Baš zdaj je nadaljeval:

»Opustošenje hiše se vam vidi brezumno; jaz pa se čudim, da ni še strašnejše. Star človek sem, in vendar se mi zdi, če bi vdrl k meni morilci, dokler ne spim, me ne bi ukrotili. Ubili bi me gotovo, a ne kar tako, ne da bi zbudili ljudi. Branil bi se, kričal, odprl vsa okna — še hišo bi zapalil, ako ne bi šlo drugače!«

»K temu prištejmo,« se je oglasil zdravnik, »da je bedečega težko iznenaditi. Človek sliši vedno kak nenavaden šum, ki ga posvari; ali zaškrjipanje stopnice pod vlomilčevim nogom, ali pa zacvilijo vrata, ko jih odpira. Naj bo morilec še tako spreten, težko je, da bi mogel ubiti žrtev na mah.«

»Morda so ga ustrelili?« je spomnil gospod Courtois. »Tudi to se je že pripetilo. Mislite si, da sedite mirno v svoji sobi; poleti je, okna so odprta, dočim se vi razgovarjate z ženo in pijete čaj; zunaj pa stopi zločinec zločincu na ramena, da vidi skozi okno; mirno pomeri s puško — pok! — in ni vas več!«

»In vsa sosedščina se zbudi,« je pripomnil doktor zdravnik, »ter pridre gledat, kaj je.«

»Prosim, prosim,« se je odrezal gospod Courtois, »v mestu ali drugem obljudenem kraju — da; tu, sredi velikega parka — ne! Le premislite, doktor, kako na samem stoji graščina. Najbližja je hiša grofice Lanascolske, a še do te je več nego petsto korakov in razen tega je obdana z velikimi drevesi, ki prestrezajo zvok in mu ne dajo, da bi se razširil. Poizkusimo! Ako hočete, ustrelim v teje sobi s pištolo; staviš bi, da na cesti ne boste slišali poka.«

»Podnevi morda ne, a ponoči —!«

Vzlic naporom gospoda Courtoisa so se upirale oči njegovih poslušalcev samo v preiskovalnega sodnika.

»Z eno besedo,« je zaključil gospod Domini, »ako se Guespin proti pričakovanju ne odloči odpreti ust, nas mora poučiti grofovo truplo.«

»Da,« je odgovoril oče Plantat, »da — če ga dobimo.«

Ves čas med tem dolgim razgovorom je gospod Lecoq

nadaljeval svoje iskanje. Privzdigoval je kose pohištva, gledal, kje in kako je kaj zlomljeno, in posvečal vsaki najmanjši trščici toliko pozornosti, kakor bi mogla že sama zase odkriti resnico.

Iz torbice, v kateri je imel povečalno steklo in nekaj čudnega orodja, je večkrat vzel zakrivljeno jekleno šibico ter brskal z njo po ključavnicah.

Razen tega je pobral na tleh več ključev, z obehala pa je vzel brisačo, na kateri je moral opaziti nekaj pomembnega, zakaj dal si jo je na stran.

Tako je hodil iz spalnice v grofov kabinet in obratno, ne da bi izgubil iz besedice razgovora, okorišča se s sleherno opazko in zapomnjenosti si vsako besedo, ne toliko po smislu, nego po glasu in poudarku, s katerim je bila izrečena.

Mnenja preiskovalnega sodnika in očeta Plantata so šla v tej zadevi daleč vsaksebi. Toda gospodu Dominiju ni bilo do tega, da bi naravnost ugotovil nasprotje in s tem izzval ugovore mirovnega sodnika. Čemu neki?

A tudi očetu Plantatu se je videlo, da se ne more jasno izjaviti, dokler ga nihče ne povabi.

Ko ni ne ta ne oni pobral njegove zadnje besede, dasi je bila dovolj razločna, se je mirnodušno obrnil k odposlancu policijskega ravnateljstva.

»Nu,« gospod Lecoq,« ga je vprašal, »ste li našli kaj novega?«

Detektiv je v tistem hipu s trdovratno pozornostjo ogledoval veliko sliko grofa Hektorja Trémorskega.

Pri Plantatovem vprašanju se je obrnil.

»Našel nisem nič odločilnega,« je odgovoril, »a tudi ne takšnega, da bi nasprotovalo mojim domnevam. Vendar pa —«

Premolknil je; morda se je hotel tudi on ogniti odgovornosti.

»Kaj?« ga je izpodbodel gospod Domini s trdim glasom.

»Hotel sem reči,« je povzel gospod Lecoq, »da še vedno nisem povsem gotov svoje stvari. Svetilko imam, svečo tudi; nedostaja mi samo še užigalice...«

»Prosim vas, govorite, kakor se spodobi!« je strogo velel preiskovalni sodnik.

»Evo,« je povzel gospod Lecoq z narejeno ponižnostjo v glasu in obrazu, »obnavljam se še. Treba mi je pomoči. Ako bi hotel gospod doktor čim prej ogledati grofičino truplo, bi mi storil veliko uslugo.«

»Baš sem vas mislil prositi,« se je obrnil gospod Domini k zdravniku.

»Prav rad,« je odgovoril doktor Gendron ter krenil brez odlašanja proti vratom.

Gospod Lecoq ga je pridržal za komolec, rekoč:

»Dovolil bi si opozoriti gospoda doktorja na rane, ki jih ima grofica Trémorska na glavi; zadane so s topim orodjem, morda s kakim kladivom. Videl sem jih in zde se mi sumljive.«

»Tudi meni,« se je živahno oglasil oče Plantat, »vidi se mi, da udarjena mesta niso podpluta s krvjo.«

»Značaj teh ran,« je povzel gospod Lecoq, »mi bo drago-

ceno vodilo, od katerega se nadejam popolne gotovosti.«

In ker ga je skelela osornost preiskovalnega sodnika, je dodal maščevalno:

»Užigalice je v vaših rokah, gospod doktor!«

Zdravnik je baš hotel oditi, ko se je pojavil na pragu Baptist, sluga orcivalskega župana.

Priklonil se je in dejal:

»Prišel sem klicat gospoda.«

»Mene!« je vzkliknil gospod Courtois, »Čemu? Kaj je že spet? Recite, da ne utegnem.«

»Zaradi gospe,« je povzel mirnodušni Baptist, »Gospe je slabo!«

Vrli župan je vidno prebledel.

»Moji ženi!« je vzkliknil vznemirjeno. »Kaj hočeš reči? Govori vendar!«

»Nu evo,« je nadaljeval Baptist z neizmerno pokojnim obličjem. »Prejle pride pismonoša s pošto. Jaz nesem pisma gospe; bili so v malem salonu. Jedva jim obnem hrbet, že slišim vzklik in nato udarec, kakor bi padel človek vznak po tleh.«

Baptist je govoril počasi, kakor bi hotel umetno stopnjevati gospodarjev strah.

»Tak govori vendar!« je klical župan ves obupan, »zini žel!«

»To se ve,« je povzel grdo brez naglice, »da se obrnem in spet odprem vrata. Kaj vidim? Gospa leži na tleh. Jaz skličem spletično, kuharico in ostale, vse kakor treba, da preserno gospo na njihovo posteljo. — Kakor trdi Justina, je menda neko pismo gospodične Laurence krivo; da so gospa tako obnemogli...«

Baptist je zasluzil, da bi ga pretepli. Pri vsaki besedi se je ustavljal in okleval; njegove oči so v nasprotju s potrjim obličjem razodevale neizmerno zadoščenje, ki ga je čutil nad gospodarjevo nesrečo.

Gospodar pa je kar drevnel. Trepetal je pred tem, da bi zadal slugi kako vprašanje. Stal je kakor vkopan in stokal, namestu da bi tekkel domov.

Oče Plantat se je okoristil s premolkom in vprašal Baptista, gledaje ga tako strogo, da se ni upal slepomišiti:

»Kaj pravite? Pismo gospodične Laurence? ... Ali je ni doma?«

»Ne, gospod, teden bo tega, kar je odpotovala za mesec dni k svoji teti.«

»In kako se počuti gospa Courtoiseva zdaj?«

»Bolje, gospod; le kričijo tako, da bi se jih kamen usmilil.«

Nesrečni župan se je vzravnal in pograbil služabnika za komolec.

»Tak pojdiva že,« je viknil, »hitiva domov!«

In brez slovesa sta zdirjala iz sobe.

»Ubogi mož!« je dejal preiskovalni sodnik. »Njegova hči je morda umrla.«

Oče Plantat je žalostno zmajal z glavo.

»Če bi bilo samo to!« je vzdihnil.

Cez hip se dodal:

»Spomnite se Ripavlevih namigavanj!«

Drobiž.

• Ohranitev železnih konstrukcij pred rjo. Rja tvori na železu iz drobnih zrnec sestavljen plast, ki je v bistvu hidratizirani železni oksid. Rja se da omejiti: 1. Z izdelovanjem železa, ki samo na sebi kljubuje rji. Tako železo se izdeluje v maršinskih pečeh v Middletonu (Ohio) v Ameriki. 2. S tem, da damo železo pocinkati. 3. S tem, da železne dele pobarvamo. Pomnilo je treba, da je barvna prevlaka le tedaj trpežna, ako jo izvršimo v suhem in toplim vremenu, namreč v vročih poletnih mesecih.

• Nova žival. V Kanadi se je posrečilo z dolgotrajnimi in doslednimi poskusi odgojiti novo žival, ki bo vsekako povzdignila gospodarski pomen v ondodnem kmetijstvu. Ta nova vrsta živali, imenovana covlo, je križanec krave in bivola, lahko prenaša podnebje močvirnih krajev kanadskih in more pri tem še prav dobro izkoristiti bogastvo prostornih tamošnjih pašnikov, ki danes leže neizkoriščeni. Doslej ni bilo mogoče izkoristiti velikanskih travnatih planjav, ker govedo ni moglo prenesti kanadskega mraza.

• Družina pisatelja Lva Tolstega. Jasna Poljana ni dandanes več ono lepo, idilčno bivališče velikega ustvarjalnega duha, kakršno je bilo za življenja L. N. Tolstega, ne več ono toliko obiskano sveto mesto po njegovi smrti. Danes živi, kakor pišejo »Times«, v Jasni Poljani približno 70 ljudi po odredbi sovetov. To so vam sami komisarji, knjižničarji, stražniki in oskrbniki, ki izvršujejo upravo, dvorec, muzej itd. slavnega ruskega pisatelja. Med temi namščenci je tudi hči velikega ruskega pisatelja, filozofa, ki je nameravala ustanoviti po očetovi smrti v svojem rojstnem kraju učilnico za vaško dečo. Ali njena namera se ji je izjalovila, vrgli so jo v ječo, v kateri je trpela tri leta. Prošla in rotila je Trockega, naj bi ublažil usodo njej in njeni sestri Tatjani Lvovni, a zastojl so

bile prošnje in solze. Tudi S. L. Tolstoj, sin velikega mojstra, živi v jako neugodnih razmerah z ženo v Moskvi.

• Madžari in Japonci. »Kassai Ujsag« v Košicah prinaša pogovor svojega budimpeštanskega sodravnika s tajnikom Zveze Narodov, kjer bo kakor ni član delal za Jlasovom, ki je pri svojem obisku v Budimpešti v esperantističnem klubu poudarjal sorodnost japonskega in madžarskega plemena. V Japoncih je vzbudilo veliko radost poročilo, da nameravajo Madžari poklicati japonskega princa na prestol. V zadnjem času se Japonci močno zanimajo za Madžare. Japonski učenjaki proučujejo madžarsčino, madžarsko slovstvo in zgodovino, in ural-altajsko društvo se stalno bavi z japonsko-madžarskim vprašanjem. Potem pripoveduje Japonec o sorodnosti japonskega in madžarskega jezika, o nekaki skupni fizionomiji. Našel je namreč na Madžarskem mnogo ljudi, ki je videl v njih obličju nepobitni mongolski in japonski začetek. Obiljubljen je tudi, da bo svoje iz-

kušnje objavil v velikem japonskem časopisu ter v informacijskem oddelku Zveze Narodov, kjer bo kakor ni član delal za madžarsko propagando. — Madžari hujskajo na eni strani proti sosednim slovanskim narodom, na drugi strani pa iščejo stika z daljno Japonsko. V koliko bo njih trud na eni kakor na drugi strani uspel, bo pokazala prihodnost.

• Nenavadno darilo baletki. V Milanu je ljubimka občinstva šestnajstletna baletka Bianca Giulli. Izmed nešteti kavalirjev, kateri so jo dnevno zalezovali, si je izbrala mladejšega slikarja Enrika Martelli, kateri se je vsled prevelike radovednosti in razsipnosti pri svoji »mali« tako zadolžil, da je sklenil na katerikoli način se je otestiti. In res! Enega dne ji pošlje v košari cvetja — neplačane račune! »Mala« je razumela — in bil je konec idile... Račune je poplačala pozneje druga žrtev... nekoliko starejši mecen.

• Madžarsko hujskanje proti češkoslovski republiki. Pri dunajskem deželnem so-

dišču sta podala neki Baján in dr. Sandor, funkcionarja takozvanega »slovaškega odbora« na Dunaju tožbo zoper madžarsko vladu za plačilo 225.000 madžarskih kron. Ta »slovaški odbor« je imel izvesti irendentistično agitacijo na Slovaškem, za kar je dobival denarne podpore od madžarske vlade. Zadnjega obroka pa madžarska vlada ni izplačala in zato je zdaj dunajski »slovaški odbor« tožil. Tako se je spet očitno pokazalo, kako ruje in podpihuje madžarska vlada proti češkoslovski republiki. — Madžari kar ne morejo pozabiti nedkanje svoje moči in slave. Kolo sreče se je zasukalo, kar je bilo nekdanj zgoraj, je danes spodaj in kar je bilo pred svetovno vojsko spodal, je prišlo nazgor. Madžarska slava je minula, okoli madžarske deželice so vstali v mladi zarji čili slovaški narodi, proti katerim madžarske spletke ne bodo nikdaj uspeli, ako bode Slovane vezala prava bratovska vez.

Auto

Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. — Mast. — In vožnje. — Le prvovrstno blago in delo po solid. cenah nudj

Jugo-Auto d. o. z. v Ljubljani.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skaberne Ljubljana, Mestni trg 10.

MALI OGLASI

PRODAJA:

Več starinskih OLIVNIH SLIK. Ogleda se od 5.—6. ure popoldne. Naslov v upravi lista. 77

Skoro nov dekoracijski DIVAN, porabljen za posteljo. Vpraša se od 10.—16. ure in od 6.—8. ure zvečer. — Naslov v upravi lista. 75

SOKOLSKI KROJ, Glince št. 90. 70

POSESTVO v Okroglicah, št. 62, p. Razbor pri Luki, oddaljeno 2 uri od postaje Zidani most. Posedstvo sestoji iz hiše, hleva, kozolca in 14 oraloj zemlje. Naslov v upravi lista. 69

MOSKO KOLO, dobro ohranjeno. — Maks Planinšek, Ljubljana, Razpotna ulica 6. 68

Dobro ohranjene vijoliške in navadne CITRE, po nizki cenli. Naslov pove uprava lista. 56

GOSTILNA, TRGOVINA z mesnico, mostno tehniko, hlevi za živinsko trgovino, celim krasnim pohištvo in 14 oraloj zemljišča. 600.000 Din. 66

Vinotoč in 5 oraloj posestva 2 hiši in hlev. 300.000 D. Graščina, popolnoma opreljena, 21 oraloj zemlje, pri postaji, priprano za vodno moč. 80.000 Din. 64

Pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ulica št. 3. 61

KUPI:

KOVČIČNO »Feldschmiede«. L. Fürsager, Radovljica. 73

SLUŽBE:

KROJ. POMOČNIK, dobra moč išče službe. Naslov pri upravi lista. 76

Sprejem VAJENCA. Fotografisti atelje in prvi domači zavod za povečanje slik. Franc Kuna, Wolfova ulica št. 6. 74

Dobro ohranjeno POLJSKO ABSOLVENT, ki je z dobrim uspehom dovršil drž. dvorazn. trg. šolo v Ljubljani, išče mesta v industrijskem ali trgovskem podjetju, oziroma v lesni družbi, gre tudi na deželo. Ponudbe je poslati na upravo lista pod »Absolvent«. 72

SIVILJA išče dela. Marija Jerše, Grad, vrata 112. 67

UPRAVITELJ parne pilarne in šumske manipulacije, star 24 let, zmogel več jezikov in 27letno prakso v tej stroki, vešč v knjigovodstvu in vseh pisarniških poslih želi svoje mesto premeniti. Cenjene ponudbe pod št. »66« na upravo lista. 66

VEČ TESARJEV se takoj sprejme za priprosto delo na akord. Prosto stanovanje. Ponudbe na »Podjetje inž. Dukić in drug, Ljubljana, Bohoričeva ulica 20. 53

IZURJENA KORESPONDENTINJA (stenografinja in strojeprilna) išče mesta. — Ponudbe pod »Zanesljivca« na upravo lista. 54

Večja lesna stavbena družba išče za takoj DVA PRAKTIKANTA, enega za tesarski oddelk, enega za stavbeno mizarstvo. — Pri isti tvrdki se sprejmejo tudi 3

dobro izveščani stavljeni mizarji. Vprašati pri tvrdki Weissbacher, lesna industr. družba, Ljubljana, Dunajska cesta 66. 57

SPREJMEM VAJENCA za mizarstvo obrt. Istotam se dobi izgotovljeno pohištvo za delavske družine. Vinko Vipotnik, mizar, Zagorje ob Savi. 40

GOSPODIČNA iz ugledne rodbine, vestna in poštena, z več leti pisarniške prakse, želi premeniti službo kam v tujino, najraje na deželo. Šla bi tudi v kakor trgovino ali kaj primerne. Glavni pogoj: vsa oskrba v hiši. Ponudbe prosil na upravo lista pod šifro: »Brez doma«. 1109

RAZNO:

Išče se DRUŽABNIK s primerno svoto gotovine za izdelovanje črev in topljenja loja. Ponudbe na upravo lista pod »družabnik«. 71

Za daljšo dobo let se odda v najem dobro doba GOSTILNA v prometnem kraju na deželi v bližini Kamnika. V popolno renovirani hiši je ves gostinski inventar na razpolago. Poleg gostilne se odda na željo tudi 8 oraloj njiv in travnik v reflektantu v pomoč. Ugodna pozicija za mesarja ali lesnega trgovca. Vprašati je na upravo lista pod zaprto kavo: to pod št. K32 Kamnik in je za odgovor priložiti znamko za 19 kron. 45

500 K NAGRADE dobil, kdor mi preskrbi že vpeljano pekarno v našem v kakem prometnem kraju v trgu ali na deželi. Ponudbe pod »pekarna« na upravo lista. 51

GOSTILNO sprejemem v najem v mestu ali na deželi. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Takoj«. 60

MLEKARNA "SUNJA"

šalje poštom:

Čajno maslo . . . kg Din 36-

Kuhano maslo . . kg Din 38-

Trapist sir l. . . kg Din 24-

Grouer sir l. . . kg Din 30-

Od vsake vrste 5 kg gore.

Sprejme se

3 prikrojevalce,

izveščane, prvovrstne, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna "FRANDE", Ljubljana, Emonska cesta 8.

Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kavciji delo na dom. Spretni zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Sode iz mehkega lesa

gotove ali razložene (nekaj vargonov) za tovarno barv se

kupl.

Ponudbe na upravo lista.

KUPUJEMO

hrastove, smrekove, borove in jelove klade. Merkantilno tesani les v vseh dimenzijah. Detajlirane ponudbe z navedbo najnižje cene poslati na "Dom" d. d. za lesene stavbe. Zagreb 3.

POTNIKA

dobro uvedenega in reprezentativnega išče velika tovarnica likerija in konjaka. Ponudbe je poslati na poštni predal 255, Zagreb.

Kranjske tvornice "Titan" v Kamniku pri Ljubljani

sprejmejo več ključavničarjev in kleparjev

za tvorniško delo v trajno službo.

Večje množine prvovrstnega splitskega portland cementa

na razpolago pri tvrdki: H. PETRIČ, LJUBLJANA, skladišče BALKAN.

Vse sokolske potrebščine

za člane, članice, naraščaj i deco po predpisu JUGOSLOVANSKEGA SOKOLSKEGA SAVEZA ima v zalogi

DRAGO SCHWAB (preje Schwab & Bizjak) LJUBLJANA.

Pod Narodno kavarno. Dvorni trg 3.

Slavnostni kroji po meri se izdelujejo v najkrajšem času v lastnem salonu; na željo se razpoložljajo posamezni dell in sokolsko suknjo proti povzetju.

The "OLIVER" najboljši in najcenejši pisalni stroj

Zastopstvo in zaloga: IVAN GAJŠEK, papirna trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2.

Razširjajte "JUGOSLAVIJO"!